

Na Vysočinu přicházejí vánoční svátky

(pokračování ze str. 1)

Děvčata měla v tento den jedinečnou příležitost zjistit leccos o svém nastávajícím. Jeho tvář prý bylo možné spatřit na hladině vody. Za jak dlouho bude svatba – to určoval počet cinknutí prstýnku, který děvče uvázalo na vytržený vlas a ponořilo do prázdné sklenky. Přitom se počítalo do tolika, kolik je dívec let.

I ty, které už léta nikdo nechtěl, mívaly na Štědrý den novou šanci. Stačilo ten den dát dohromady devět patek od vánočky. Podle pověry musela být každá patka z jiné vánočky. Podařilo-li se, do roka byla svatba.

Slavnostní večere na Štědrý den se leckde na Vysočině nemohla obejít bez toho, aby hospodář svázal nohy stolu řetězem. To aby rodina držela pohromadě.

Tradiční Vánoce na Vysočině:

24. 12.

Štědrovečerní menu: bramborová polévka, černý kuba z krup a hub, prosná kaše, jablkový závin. Po večeri jablůčka, ořechy a med

26. 12.

Koleda, koleda Štěpáne. Zatímco na první svátek vánoční se má člověk držet doma, na Štěpána vypuklo veselí. Chlapi zašli do hospody, poděkovali hostinskému, že se o ně celý rok staral, a pozdravili se se sousedy. Ne nadarmo se říkalo, že na Štěpána není pána.

Na koledu obcházely děti a chasa vesnici s přáním štěstí a zdraví a byly obdarovány od hospodářů. Jako výslužku za koledu dostávaly vánočku, oříšky, křížaly, jablůčka, jen výjimečně peníze. Koleda ale na Vysočině brzy zanikla, protože se začalo říkat, že jde vlastně o žebrotu. Udržela se ještě před druhou světovou válkou, ale pouze mezi členy rodiny. Po všich děti už nechodily.

1. 1.

Chození s proutkem – tak se říkalo dětské novoroční

Třešňová větvička, utržená na svátek sv. Barbory, má neprovdané dívec vykvetit nejlépe na Boží hod vánoční. Foto: Luboš Pavlíček

koledě. Šlo o hezký zvyk, při němž děti nosily sousedům větvičku trnky ozdobenou barevnými ústřížky látek, nabobtnalým hrachem a křížalami. Vršek proutku tvořilo

jablůčko nebo papírová kytky. Soused proutek po vyslechnutí říkačky od dětí koupil a zjara jej dal do lnu, aby ten vyrostl stejně dobře jako rostl tento proutek.

Stát školám nezaručí vyšší mzdy

Vysočina/Praha • Novela zákona o rozpočtovém určení daní krajům mírně pomohla, uškodila ale pedagogům. Ve zkratce to řekl náměstek hejtmána Vysočiny František Dohnal (nez., KDU-ČSL).

Rozpočtové určení daní znamená, že kraje od příštího roku budou dostávat většinu peněz jako poměrnou část z daní, které stát vybere a mohou s nimi hospodařit podle svého uvážení. Až dosud jim je totiž stát dával jako účelové dotace, což znamená, že přesně řekl, na co kraje mohou peníze použít.

Poslanci ale neschválili, aby kraje mohly samostatně hospodařit i s penězi na mzdy ve školství. Pro učitele to podle Františka Dohnala znamená nejistotu při zvyšování platů.

„Jestliže dostáváte dotaci ze státního rozpočtu, je to nějaké číslo, které je schválené poslaneckou sněmovnou. V případě školství jsou to tři a půl miliardy korun, které dostaneme, jako pošťa-

ci je rozdělíme školám a ty je pak rozdělí mezi učitele. Jestliže se z toho balíku nějaká částka ušetří, třeba tím, že některá škola se uzavře nebo má méně žáků, musíte ušetřené peníze státu vrátit.“ vysvětluje situaci Dohnal. Další problém je v tom, že každý rok se na daních vybere asi

o deset procent víc. V případě tří a půl miliardy, což je částka na roční platy pedagogů na Vysočině, je to o 350 milionů korun více, které ale takto učitelé nedostanou. „Pokud to zůstává ve státním rozpočtu, víme jistě, že mzdové prostředky pro učitele neporostou. Pokud bychom je ale měli v daňových výnosech my, velmi jednoduše by nám to umožnilo platy pedagogům zvyšovat pravidelně každý rok minimálně o inflaci, a ještě by zbylo na dovybavení škol,“ postesknul si nad rozhodnutím poslanců František Dohnal.

Cestáři se při práci potýkají s drsným horským podnebím

Vysočina • Žďársko, Pelhřimovsko a Jihlavsko jsou množstvím sněhu a častým výskytem námraz a silou větru srovnatelné s takovými horskými okresy jako Semily či Liberec v Krkonoších.

Tvrdí to silničáři na základě dlouhodobého pozorování od konce šedesátých let. Každá zima tak pro správy silnic na Vysočině znamená především důkladnou přípravu. Jen krajské silnice, tedy takzvané dvojky a trojky, měří celkem 4815 kilometrů. Správy silnic se ale také starají o jedničky, které jsou v majetku státu.

Letos mají cestáři v pohotovosti 158 sypačů, šípové pluhů, traktory s radlicí, frézy a nakladače. Ve skladech je 10.900 tun soli a 93.700 tun drti. Jakmile napadne sníh, mají podle plánu zimní údržby cestáři ošetřit silnice I. třídy do tří, II. třídy do šesti a III. třídy do 12 hodin. „Zajištěna je nepřetržitá dispečerská služba, která aktuálně reaguje na počasí,“ popisuje přípravu vedoucí krajského odboru dopravy a silničního hospodářství Ladislav Staněk a dodává: „Bezproblémové zvládnutí zimní údržby je věcí nejen silničářů, ale všech účastníků silničního provozu s důrazem na vzájemnou toleranci.“

Kraj opět hledá sportovce roku

Vysočina • Rada kraje vyhlásila třetí ročník ankety o nejlepšího sportovce Vysočiny. Stejně jako v minulých letech se bude rozhodovat v kategoriích dospělí, kolektiv, mládež (do 15 let), senioři, trenér/cvičitel, zdravotně postižený sportovec a pokračovat bude i mediální anketa, ve které mohou o svých sportovních hvězdách rozhodnout čtenáři regionálního tisku. Do ankety mohou být nominováni všichni sportovci působící ve sportovních kubitcích na Vysočině, kteří během roku 2004 dosáhli významných sportovních výsledků například v krajských kolech sportovních soutěží, na mistrovstvích České republiky, ale také v mezinárodních závodech a soutěžích.

Nominatee za sportovní oddíly bude krajské oddělení mládeže a sportu přijímat do 15. ledna 2005 emailem na adresu prokop.v@kr-vysocina.cz nebo osobně prostřednictvím podatelny krajského úřadu.

Třetinu našeho kraje porostl hluboký les

Vysočina • Milovníci lesů si na své nejvíce přijdou na Žďársku, kde je podíl zalesněné plochy 34,3 procenta, to znamená 57.415 hektarů.

Nejméně lesů je naopak na Třebíčsku (27,1 procenta).

V druhovém složení lesů na Vysočině výrazně převládá podíl lesů jehličnatých, v průměru od 83,6 procenta na Třebíčsku až po 92,2 procenta na Pelhřimovsku. Dominantní dřevinou v kraji zůstává smrk ztepilý, jehož podíl na jehličnatých dřevinách se pohybuje od 68,0 procenta na Třebíčsku až po 88,7 na Jihlavsku.

Zastoupení jehličnanů výrazně stoupá s nadmořskou výškou, takže větší podíl listnatých dřevin se nachází především v nižších polohách, zejména na Třebíčsku, nebo podél vodních toků. V intenzivně zemědělsky využívaných oblastech se mezi zemědělskými kulturami nachází drobné roztroušené lesy s různou dřevinnou skladbou.

Představujeme kraj a krajský úřad

Telč o Vánocích ovládne folk

Telč • Přelom roku bude v Telči na Jihlavsku patřit už tradičně Vánočním prázdninám v Telči. Festival začíná 27. prosince a končí 30. prosince. Koncerty budou v přednáškovém sále střední odborné školy, každý den od 18 hodin. Vystoupí například skupiny Nezmaří a Žalman a spol.

Kamiony čeká kontrola váhy

Vysočina • Už od října musí postoupit kamiony, které jezdí po krajských silnicích na Vysočině, kontrolní vážení. Za říjen a listopad tak jednotka Centra služeb ministerstva dopravy, vyčleněná pro Vysočinu, zvažila v kraji 392 nákladních aut. Na krajských silnicích, tedy silnicích II. a III. tříd 112 aut. Kontroly prokázaly, že ve 23 případech, z toho pěti na krajských komunikacích, váha nákladu neodpovídala předpisům.

Kontrol bylo celkem 32 a probíhaly na pěti místech. Pro příští rok kraj plánuje úpravu dalších míst a kontrolních stanovišť může být i jednou tolik. „Přetížené nákladáky jsou jednou z hlavních příčin rychlé devastace silnic. Navíc krajem jen projedou a není z nich žádný užitek, který by velké peníze na opravy silnic nějak ospravedlnil. Proto kontroly podporujeme,“ vysvětlil radní pro dopravu Václav Kodet (KDU-ČSL).

Jak to vidím já

Názor zastupitele Jana Karase (KDU-ČSL) na krajskou politiku.

V měsíci listopadu tohoto roku se uskutečnily druhé krajské volby. Nyní v provincii byla sestavena koalice a nové vedení kraje. Účast ve volbách byla nízká. Celá řada voličů nevyužila své právo ovlivnit vývoj v kraji v příštích čtyřech letech. Velice často se stává, že právě ti lidé jsou největšími kritiky veškerého dění. Svoji neúčasť ve volbách vysvětlují často tím, že stejně nemohou nic ovlivnit, že politikům nedůvěřují, že politika je špinavá věc apod. Myslím si, že ti naši spoluobčané nemají pravdu. Pokud vidí skutečně kolem sebe v politice tolik negativního, je nejlepším způsobem jak to změnit, zapojit se aktivně do veřejného dění.

Na všech úrovních se v politice setkáváme s lidmi schopnými a méně schopnými, s lidmi poctivými a méně poctivými, s lidmi spravedlivými a méně spravedlivými. Ale tak je tomu ve všech lidských činnostech. Na nás, kteří se aktivně zapojujeme do správy věcí veřejných je, abychom se snažili patřit vždy do první skupiny.

Osobně jsem velice rád, že jsem ve volbách uspěl a stal se krajským zastupitelem. Vzhledem k tomu, že působím v Třebíči ve funkci místostarosty, budou se mi informace a možnost spolupřispět v krajském zastupitelstvu hodit. Obě úrovně – komunální i krajská se totiž úzce prolínají a doplňují.

Závěrem mi dovoluji popřát všem radostné a pokojné prožití vánoce a hodně zdraví a vše dobré v roce 2005.